

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8877/2021
13.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Драгане Бољевић, Гордане Џакула и Бранислава Босилковића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Дејан Живковић, адвокат из ..., против тужене "Комерцијална банка" АД Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Зајечару Гж 620/21 од 16.09.2021. године, у седници одржаној 13.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Зајечару Гж 620/21 од 16.09.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Зајечару Гж 620/21 од 16.09.2021. године и пресуда Основног суда у Књажевцу П 70/21 од 26.04.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се утврди да је апсолутно ништава одредба члана 6. став 1. уговора о динарском готовинском кредиту број .. од 22.09.2017. године, закљученог између тужиље и тужене банке, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа одобреног кредита из члана 1. овог уговора“ и да се тужена обавезе да тужиљи на име стицања без основа плати износ од 1.000,00 динара са законском затезном каматом од 23.09.2017. године до исплате, као и да јој накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој на име накнаде трошкова целог поступка плати износ од 59.800,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Књажевцу П 70/21 од 26.04.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев, па је утврђено да је апсолутно ништава одредба члана 6. став 1. уговора о динарском готовинском кредиту број .. од 22.09.2017. године, закљученог између тужиље и тужене. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиљи на име стицања без основа исплати износ од 1.000,00 динара, са законском затезном каматом од

23.09.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 23.300,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Вишег суда у Зајечару Гж 620/21 од 16.09.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Књажевцу П 70/21 од 26.04.2021. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка као неоснован.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља, као корисник кредита, са туженом банком, дана 22.09.2017. године, закључила је уговор о динарском готовинском кредиту број .. . Одредбом члана 1. овог уговора, тужена је одобрила тужиљи кредит у износу од 200.000,00 динара. Побујаном одредбом члана 6. став 1. истог уговора, тужиља се обавезала да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита из члана 1. овог уговора. По основу наведене уговорне одредбе тужена је од тужиље наплатила износ од 1.000,00 динара дана 22.09.2017. године. Пре закључења овог уговора, банка је обрасцем понуде од 05.09.2017. године, у члану 3. тачка 3. исте, навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог и да је једнократна накнада за обраду кредитног захтева – фиксна 2% од износа кредита, односно износ од 1.000,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, на основу члана 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), зато што тужиљи, као кориснику кредита, тужена банка није образложила из чега се трошак обраде кредитног захтева и пуштања у коришћење тачно састоји и како је дошла до тог новчаног износа, а није определила ни структуру ових трошкова, како би се утврдило да ли су они стварно настали. С обзиром на то, заузели су становиште да тужиља има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу члана 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавестан стичалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судови је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр.36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају, јер је предметни уговор о кредиту закључен 22.09.2017. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б – основни подаци о кредиту) у члану 3.3 утврђена је висина и врста свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па између осталог и једнократна накнада за обраду захтева – фиксна 2% од износа кредита, односно 1.000,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе члана 6. став 1. којом се тужиља обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у

коришћење, плати банци једнократну накнаду у висини од 2% тог износа реализованог кредита. Како је тужилца садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештена о врсти и висини накнаде која пада на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). Следом изложеног, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, банци плати једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита, није противна основним начелима облигационог права нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужилца неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то за заступања на једном одржаном рочишту од 10.500,00 динара, на име састава жалбе и ревизије износ од по 18.000,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи. Туженој је признат и трошак на име судске таксе за: жалбу и другостепену одлуку у износу од по 1.900,00 динара, за ревизију 3.800,00 динара и ревизијску одлуку износ од 5.700,00 динара, све према ТТ. Туженој не припадају трошкови у виду увећања накнаде на име ангажовања пуномоћника из реда адвоката за 20% по основу ПДВ-а за наведене парничне радње, јер није доставила рачун, као доказ да је ПДВ заиста и плаћен, а потврда о извршеном евидентирању за ПДВ није довољан доказ да је њен пуномоћник обвезник пореза на додату вредност.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић